SAKSFREMLEGG VERRAN OG INDERØY FJELLSTYRE

Saksframlegg

Sak nr.: 12/26

Møtedato: 03.09.2026

Saksbehandler: Hans Tettli

Arkiv nr.: 2026

Fangstbegrensninger for småviltjakta i Sandseter statsallmenning 2026/2027

Hjemmel

- Fjelloven § 23
- Forskrift om jakt, felling, fangst og fiske i statsallmenning

Saksdokumenter

- Resultater fra hønsefugltakseringene – Åfjord, NINA/HINN, 24. august 2026 (Sandseter statsallmenning inngår i takseringsområdet «Åfjord sør» fra og med 2026)
- Revidert forvaltningsplan for lirype i Åfjord statsallmenning (Eriksen, Moa, Singsaas og Strømsli, Nord universitet FoU-rapport nr. 24, 2018) – lagt til grunn som forvaltningsmodell, se vurdering under
- Driftsplan småvilt for Åfjord fjellstyre (Eriksen, Moa og Hagen, HiNT Utredning nr. 161, 2014) – bakgrunnsdokument for arealmetodikk
- Verran og Inderøy fjellstyres egne fangstrapporter og takseringstall for Sandseter statsallmenning, sesongene 2022–2025

Saksopplysninger

Sandseter statsallmenning forvaltes av Verran og Inderøy fjellstyre og har et totalareal på 155 975 daa (ca. 156 km²). Det foreligger pr. i dag ingen egen forvaltningsplan for lirype i Sandseter statsallmenning, og det er heller ikke tidligere beregnet et eget tellende lirypehabitat (rypeterreng) for området.

Fra og med 2026 er takseringslinjene i Sandseter statsallmenning lagt inn i samme takseringsområde som Åfjord fjellstyre sør, slik at de to områdene får et felles tetthetsestimat basert på Distance sampling-metodikk. Dette er gjort for å styrke datagrunnlaget, i tråd med Hønsefuglportalens anbefaling om minimum 70 km takserte linjer og minst 40 observasjoner for pålitelige estimater. En konsekvens av dette er at det ikke foreligger et eget, uavhengig tetthetsestimat for Sandseter isolert i 2026 – tetthetstallet for «Åfjord sør» må derfor legges til grunn også for Sandseter.

Tabell 1. Tetthetsestimat for lirype, Åfjord sør (inkl. Sandseter statsallmenning) 2026 – felles grunnlag for begge fjellstyrer.

Mål	Estimat	Nedre CI	Øvre CI	CV
Total tetthet (ryper/km²)	16,8	11,3	24,9	0,20
Tetthet voksen fugl (ryper/km²)	7,7	5,4	10,9	0,17
Kyllingproduksjon (kyllinger/par)	2,5	1,9	3,0	0,12

Historisk jaktstatistikk og forvaltningspraksis i Sandseter statsallmenning (2022–2025)

Sandseter statsallmenning har fram til 2026 hatt et eget, etablert takserings- og kortsalgsopplegg i regi av Verran og Inderøy fjellstyre. Takseringen ble til og med 2025 gjennomført etter en eldre metodikk med 9 linjer og vinkeltaksering (ikke Distance sampling). Arealet dekket av

takseringslinjene ble beregnet til å utgjøre ca. 10 % av statsallmenningens totalareal; av hensyn til føre-var-prinsippet ble denne dekningsandelen i uttaksberegningen nedjustert til 8 %. Denne metodikken er ikke direkte sammenlignbar med Distance sampling-metoden som nå brukes sammen med Åfjord sør.

Tabell 2. Felling, kyllingproduksjon og kortsalg/kvoter i Sandseter statsallmenning 2022–2025.

	2022	2023	2024	2025
Felt lirype	152	176	200	300
Felt annet	5 orrhaner, 2 orrhøner, 1 tiur	–	25 orrfugl, 1 tiur	14 skogsfugl, 4 harer
Kull registrert (taksering)	53	33	33	ikke oppgitt
Kyllinger registrert (taksering)	267	247	196	ikke oppgitt
Beregnet kyllinger/høne	5,03	7,48	5,9	ikke oppgitt
Sesongkort innenbygds	17	28	25	25
Sesongkort utenbygds	40	40	40	45
Dagskort (fra 02.10)	35	30	ikke oppgitt	30
Baglimit (rype/skogsfugl, kombinert)	2/dag	2/dag	3/dag	3/dag
Sesongkvote (rype/skogsfugl, kombinert)	8	6	10	10

Tallene viser en klar oppgang i både felling og tildelte sesongkort fra 2023 til 2025 (felling nesten en dobbling, og fjellstyret har i samme periode gradvis økt både baglimit (fra 2 til 3) og sesongkvote (fra 6 til 10). Kortstrukturen har vært sesongkort for innen- og utenbygdsboende pluss dagskort fra 2. oktober, med en kombinert kvote for rype og skogsfugl.

Estimert lirypehabitat i Sandseter statsallmenning

Siden det ikke tidligere er gjort en habitatkartlegging (GIS-analyse) av tellende rypeterreng i Sandseter, er det nødvendig å estimere dette skjønnsmessig inntil en egen arealanalyse foreligger. I Åfjord-driftsplanen (Utredning nr. 161, 2014, kap. 3.1) ble tellende rypeterreng beregnet til 90 av 96 km² i Nord-allmenningen (93,8 %) og 68 av 77 km² i Sør-allmenningen (88,3 %), etter fradrag for bl.a. vann, dyrket mark og eldre, tett skog. Begge områder ligger i landskapsregionen «lågfjellet i Sør-Norge», med åpen snaumark, myr og spredt fjellbjørkeskog som dominerende og godt egnet lirypehabitat.

Etter styrets vurdering legges et lavt, føre-var-anslag på 80 % av totalarealet til grunn inntil eksakt beregning er gjennomført. Dette gir et anslått tellende rypeterreng på ca. 125 km² (80 % av 155 975 daa):

Tabell 3. Estimert tellende lirypehabitat i Sandseter statsallmenning, basert på andel av totalareal.

Andel rypeterreng (skjønnsmessig)	Areal (km²)	Kommentar
80 % (valgt grunnlag, føre-var)	≈ 125	Lagt til grunn for beregningen under, jf. styrets vurdering
88 % (jf. Åfjord sør)	≈ 138	Alternativ, ikke brukt
90 % (høyt anslag)	≈ 140	Tilsvarer Nord-allmenningens andel, ikke brukt

Beregning av totalkvote for 2026/2027

Åfjord fjellstyres reviderte forvaltningsplan (2018, kap. 4.2) gir en tabell for totalt antall ryper som kan tas ut ved ulike tetthetsnivåer, kalibrert mot Sør-allmenningens rypeterreng på 68 km². Ved en tetthet på 16,8 ryper/km² gir tabellen en totalkvote på ca. 171 ryper for 68 km², tilsvarende ca. 2,5 ryper pr. km² tellende rypeterreng ved dette tetthetsnivået.

Tabell 4. Indikativ totalkvote for Sandseter statsallmenning 2026/2027, skalert etter estimert habitatareal.

Estimert rypeterreng	Kvote pr. km² (tetthet 16,8)	Indikativ totalkvote
≈ 125 km² (valgt grunnlag)	≈ 2,5 ryper/km²	≈ 314 ryper
≈ 138 km² (alternativ)	≈ 2,5 ryper/km²	≈ 346 ryper
≈ 140 km² (alternativ)	≈ 2,5 ryper/km²	≈ 353 ryper

Med utgangspunkt i styrets valgte føre-var-anslag (≈ 125 km²) blir indikativ totalkvote for 2026/2027 ca. 314 ryper. Dette ligger bare marginalt over fjorårets faktiske felling (300 ryper), og gir dermed vesentlig mindre klaring enn de senere års sterke veksttrend isolert sett skulle tilsi – se vurdering under.

Saksbehandlers vurderinger

Etter naturmangfoldloven skal høsting av viltbestander skje på grunnlag av et bærekraftig uttak, og fjellstyrets vedtak etter fjellovens § 23 skal bygge på de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12. Kunnskapsgrunnlaget (§ 8) er sentralt ved fastsettelse av et høstingsverdig uttak. For Sandseter statsallmenning er kunnskapsgrunnlaget for 2026 svakere enn for Åfjord, ettersom det verken foreligger et selvstendig tetthetsestimat, en egen forvaltningsplan eller en kartlagt habitatavgrensning for området – riktignok med den styrken at fjellstyret har egne fangstrapporter og takseringstall tilbake til 2022.

Disse historiske tallene gir grunn til bekymring om tolkningen av årets fellestaksering. Fellingen i Sandseter har økt kraftig fra 176 ryper i 2023 til 300 ryper i 2025, og kyllingproduksjonen i den gamle takseringen har i samme periode ligget på 5,0–7,5 kyllinger pr. høne – markert høyere enn årets fellesestimat for Åfjord sør på 2,5 kyllinger pr. par. Metodene er ikke direkte sammenlignbare (vinkeltaksering mot Distance sampling, og sistnevnte er et blandet gjennomsnitt for et større område enn bare Sandseter), men avviket er stort nok til at det ikke uten videre kan legges til grunn at Sandseters bestand følger nøyaktig samme utvikling som resten av det takserte området i 2026.

Så lenge dette er uavklart, tilsier føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 en forsiktig linje: verken en mekanisk videreføring av den sterke økningen i lokal fellingspraksis, eller en ukritisk bruk av årets lavere fellesestimat for kyllingproduksjon, bør alene være styrende. Saksbehandler anbefaler derfor at kvoter og kortsalg for 2026/2027 holdes om lag på 2025-nivå, framfor ytterligere økning.

Saksbehandler anbefaler videre at Verran og Inderøy fjellstyre viderefører sin egen etablerte kortstruktur (sesongkort innenbygds/utenbygds og dagskort fra 2. oktober, med kombinert kvote for rype og skogsfugl). På lengre sikt bør fjellstyret vurdere å få utarbeidet en egen forvaltningsplan for Sandseter statsallmenning og en GIS-basert kartlegging av tellende rypeterreng.

Saksbehandlers forslag til vedtak

Med bakgrunn i takseringsdata for 2026 (felles med Åfjord sør), Sandseters egen fangst- og kvotehistorikk 2022–2025, og et føre-var-anslått lirypehabitat på ca. 125 km², foreslås følgende:

- Indikativ totalkvote for Sandseter statsallmenning settes til ca. 314 ryper for sesongen 2026/2027, basert på et anslått tellende rypeterreng på ca. 125 km² (80 % av totalarealet 155 975 daa) og tetthetsestimatet for Åfjord sør (16,8 ryper/km²).
- Totalkvoten justeres når/dersom en egen habitatkartlegging for Sandseter statsallmenning foreligger.
- Når totalkvoten er nådd, stenges jaktfeltet umiddelbart.
- Kortstruktur og kvoter videreføres om lag på 2025-nivå, se tabell under, i påvente av et sikrere kunnskapsgrunnlag for årets bestandssituasjon i Sandseter spesielt.

Tabell 5. Foreslått kortsalg og kvoter for Sandseter statsallmenning 2026/2027, sammenlignet med 2025.

Størrelse	2025 (faktisk)	Forslag 2026/2027
Sesongkort innenbygds	25	25 (uendret)
Sesongkort utenbygds	45	45 (uendret)
Dagskort (fra 02.10)	30	30 (uendret)
Baglimit (rype/skogsfugl, kombinert)	3/dag	3/dag (uendret)
Sesongkvote (rype/skogsfugl, kombinert)	10	10 (uendret)

Videre foreslås:

- Jaktsesongen videreføres som tidligere, med dagskort tilgjengelig fra 2. oktober, i tråd med etablert praksis i Sandseter.
- Skogsfugl og annet småvilt reguleres videre innenfor den kombinerte rype-/skogsfuglkvoten, som tidligere år.
- Fjellstyret følger fangstrapportene tett gjennom sesongen og sammenholder fortløpende uttaket med både den indikative totalkvoten (≈ 314 ryper).
- Daglig leder gis, i samråd med styreleder, fullmakt til å stenge jakt eller justere kortsalget dersom fangstrapportene tyder på at totalkvoten nås tidligere enn forventet.
- Det tas initiativ til å få utarbeidet en egen forvaltningsplan og habitatkartlegging for Sandseter statsallmenning på sikt.

Øvrige regler foreslås videreført:

- Jaktrapportering er obligatorisk og skal skje umiddelbart etter endt jakt. Jaktrapportering gjøres digitalt.
- Flytting av kvoter mellom jegere er ikke tillatt.
- Betalt jaktkort som ikke benyttes, refunderes ikke.
- Sesongkvoten gjelder per jeger uavhengig av korttype.